

Ranyambye od moře a Ranyambye z buše

1

V jedné vesnici žil Ranyambye od moře se svou ženou a dětmi. V jiné vesnici žil Ranyambye z buše a ten měl také ženu a krásné děti. Avšak neznali se. Jednou se Ranyambye z buše rozhodl, že se projde v lese, aby si protáhl nohy. Vzal si sebou cestovní tašku, do ní dal pět kolových ořechů, hodil si ji na záda, vzal si svůj oštěp a vydal se do lesa.

Po dosti dlouhém pochodu si všiml včelího roje, který se usadil v dutině stromu. Bez dalších okolků se vrátil domů a shromáždil všechny své děti.

„Zítřka, řekl jim, půjdeme do lesa nasbírat med, který jsem dnes našel.“

Od východu slunce byly všechny děti připravené následovat otce do lesa. Když dorazili k patě stromu, zapálili oheň, aby vykouřili úl. Když byly včely pryč, jejich otec jim řekl: „Vyšplhejte jeden po druhém po této liáně“. Poslechli a každý z nich vylezl nahoru. Měli malou sekyrku a nádobku z kůry na med.

Ale když byly všechny děti vysoko na stromě, (...)

2

(...) jejich otec jedním sekem přetnul liánu, po které měly slézt. Prvorozené dítě vykřiklo:

„Otče, proč si odsekl tu liánu? Jak sešplháme dolů?“

– Nestrachuj se, odpověděl otec; starej se jen o sbírání medu; vím, co dělám.“

Když měly med sesbíraný, prvorozený syn uvědomil otce:

„Otče, sesbírali jsme všechen med, chceme slézt.“

– To je dobře, nejdříve mi hod' nádobu s medem.

– Ale otče, řeklo dítě, nádoba se rozbije o kameny, které jsou u paty stromu, jsi moc daleko na to, abys ji chytil.“

Nicméně poté co se na chvíli zamyslelo, dítě pokračovalo: „Co naplat“ řekl si a hodil nádobu, „otec mi to nakázal, poslechnu, uvidíme, co se stane.“

Ve chvíli kdy by se nádoba byla rozbila o kameny, otec skočil a zachytil ji, opatrně ji položil na zem. Poté se vrátil na místo, kde byl předtím.

„Skoč“, řekl synovi.

3

Ten neváhal a skočil ze stromu otcovi přímo do náruče a ten ho položil na zem.

Popořadě děti skákaly ze stromu, otec se pokaždé nohama zapřel, za letu každé chytil, aniž by jediné z nich přišlo k ujmě.

Schovaný za stromem Ranyambye od moře pozoroval celou scénu. Neodvažoval se však zeptat svého jmenovce, kde bere takovou sílu. Ale řekl si: „Pf! Není to nic zas tak zvláštního. Také to dokáží! Jsme přece stejně staří!“

Ranyambye z buše se vrátil se všemi svými dětmi do vesnice. Druhý Ranyambye, šel také zpět a shromáždil své děti.

„Mé děti,“ řekl jim, “dnes odpočívajte. Avšak zítra velmi brzo ráno se vydáme na sběr medu, který jsem našel, když jsem procházel lesem.”

Děti tleskali radostí. „Dobrý nápad“, křičely.

Celou noc Ranyambye od moře nemohl usnout. Jen co obzor v dálce zbělel, byl na nohou u svého prahu a křičel na děti: „Připravte se k odchodu!“

Jedno z dětí vzalo pochodeň, druhé sekyru, třetí nádobu z kůry. Chvíli poté se všichni vydali na cestu.

Slunce ještě ani nestačilo zahnat noční stíny. Přes cestičky stále ještě bloudily přízraky, strašidla a duchové všeho druhu. Ale podívejme se, naše skupinka už byla u paty stromu, kde byl schovaný med.

„Vyšplhejte jeden po druhém,“ řekl jim otec a děti poslechly. Pomocí liány vylezly na strom, vzaly s sebou nádobku, sekyrku a doutnající oharky.

4

Otec rodiny vzal liánu, na kterou jeho děti šplhaly, a jednou ranou ji k překvapení svého prvorozeného odsekl. Ten mu opatrně řekl:

„Otče, právě si nám přeřízl naši liánu. Jak potom slezeme? Určitě sis všiml, že u paty stromu, kam jsme na tvůj rozkaz vylezli, je plno kamenů.“

– „Neznepokojuj se tím“, odpověděl otec. „To je má starost.“

A sběr pěkně začal.

Když měly med sesbíraný, nejstarší syn řekl:

„Otče, dokončili jsme svou práci, hodím ti sekyru, ale pojď blíž k stromu, stojíš teďka moc daleko.“

Otec však nechtěl nic slyšet a jen odpověděl: „Kde stojím, nemá žádný význam. Hod' prostě tu sekyru.“

Dítě hodilo nástroj. Otec ho chtěl zachytit, ale byl moc pomalý. Nástroj ležel mezi kameny rozlomený na dva kusy.

„To je strašná škoda“, vykřikl nejstarší syn a rozplakal se. Ale jeho otec se na něj okamžitě obořil: „A teď hod' nádobu s medem.“

Syn nádobu pustil do prázdna, ta se několikrát otočila a stejně jako předtím sekyra i ona se roztránila o kameny.

Teďka byly na řadě děti. Otec se zatvrdil.

„Skoč dolů,“ křičel na nejstaršího, „chytím tě.“

Syn chtěl poslechnout... a skočil. Vteřinu na to leželo rozlámané tělíčko u paty stromu.

Děti skákaly jedno za druhým a umíraly. Po chvíli v koruně stromu zbyly tři děti a trásly se hrůzou.

5

Zatímco se odehrával tento ohavný výjev, kvůli rozmarnosti Ranyambye od moře mu děti umíraly pod rukama, Ranyambye z buše přišel náhodou na to místo a schoval se za kmen stromu. Pozoroval celou scénu, ale když viděl ty tři ubohé přeživší děti, které se chystala smrt spolknout, vyšel ze svého úkrytu a zakřičel:

„Přestaň přeci!“ A dodal: „Poslouchej, nejsem sobec ani žárlivec. Viděl jsi mě, jak chytám své děti. Proč jsi mě nepožádal, abych ti vyzradil tajemství své obrovské síly. Bez otálení bych ti ho pověděl. Ale hled'me, věřil jsi sám sobě, že zvládneš to co já a to jen proto, že nám je stejně let. To je ale uvažování.“

Ranyambye od moře nevěděl, co má odpovědět. Druhý Ranyambye zopakoval představení z druhého dne a jedno po druhém chytal, tak jako chytal své vlastní děti, ty tři děti, které ještě zůstaly na stromě.

Každý se vrátil k sobě domů.

Neříkejme: „On a já jsme narozeni ve stejný den. Jak bych mohl nezvládnout to, co zvládl on?“ Neboť každému se dostali jiných darů a nikdo nevyuniká ve všem.

Anonyme. *Ranyambye de la mer et Ranyambye de la brousse* in *Fables de nos villages*. Kinshasa : Éditions Saint-Paul Afrique, 1981, 64 p. [Fonds littéraire Médiaspaul, n° 13]

Překlad z francouzštiny: Vojtěch Šarše a Elie Lusaku